

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 65/2011-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej advokátom Mgr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia jej práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 CoE 287/2010-26 z 26. októbra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. J. H., B., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 CoE 287/2010-26 z 26. októbra 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmluvy o úvere uzavretej 8. februára 2005 (ďalej len „zmluva“) s M. H., H. (ďalej len „dlžník“), mu sťažovateľka poskytla úver v sume 7 999,96 Sk (265,55 €), ktorý spolu s ďalšími poplatkami jej bol povinný vrátiť v 10 mesačných splátkach. Na zabezpečenie úveru bolo účastníkmi zmluvného vzťahu v zmluve dohodnuté, že splnomocnený zástupca dlžníka, určený v zmluve, je oprávnený v prípade, ak si dlžník neplní svoje povinnosti zo zmluvy, okrem iného podpísať notársku zápisnicu o uznaní jeho dlhu, ktorá má povahu exekučného titulu. Keďže dlžník neuhradil dve po sebe idúce splátky, úver poskytnutý sťažovateľkou sa stal okamžite splatným a v nadväznosti na podmienky dojednané v zmluve bola 2. októbra 2005 notárom spísaná notárska zápisnica, ktorú za dlžníka podpísal jeho splnomocnený zástupca určený v zmluve. Následne bol 22. decembra 2005 podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi. Súdny exekútor na základe poverenia udeleného Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) začal 7. marca 2006 nútený výkon rozhodnutia. V priebehu exekučného konania súdny exekútor podal 10. júna 2010 okresnému súdu podnet na vyhlásenie vedenej exekúcie za neprípustnú a požiadal o jej zastavenie. Okresný súd uznesením č. k. 1 Er 246/2006-13 z 11. júna 2010 vyhlásil exekúciu vedenú proti dlžníkovi za neprípustnú a rozhodol o jej zastavení. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil okresným súdom vydané prvostupňové uznesenie ako vecne správne.

Podľa názoru sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu a postupom okresného súdu a krajského súdu, ktorý mu predchádzal, boli porušené jej *„základné práva a slobody vyplývajúce z článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd... v príčinnej súvislosti s vyššie uvedeným porušením práva na spravodlivý proces boli... porušené aj základné práva a slobody... vyplývajúce z 1 Dodatkového protokolu Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd...“*.

Sťažovateľka poukázala na judikatúru ústavného súdu a okresnému súdu a krajskému súdu, ktorý napadnutým rozhodnutím odobril postup a rozhodnutie okresného súdu, vytkla porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu porušenia princípu rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania, keď uviedla: „Okresný súd z podnetu exekútora zahájil konanie smerujúce k vyhláseniu exekúcie za neprípustnú, pričom pred zahájením tohto konania ani v jeho priebehu neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o neprípustnosti exekúcie a jej následnému zastaveniu.

Okresný súd v priebehu konania na zastavenie exekúcie, ako vyplýva z odôvodnenia predmetného rozhodnutia opätovne preskúmal exekučný titul a súvisiace doklady najmä predmetnú zmluvu o úvere, tj. vykonal dokazovanie. V priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie, tj. vyhlásiť exekúciu za neprípustnú a následne zastaviť exekúciu. Táto skutočnosť je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy.

Dokonca samotné vykonanie dokazovania bez vyjadrenia účastníkov môže byť kontradiktórne k vôli týchto účastníkov, kedy napr. povinný si je vedomý a má záujem plniť si svoje povinnosti voči sťažovateľovi formou núteného výkonu práva, tj. exekúcie, ale súd týmto konaním na vyhlásenie exekúcie za neprípustné a následne zastavenie exekúcie a dokazovania toto právo bez znalosti vôle povinnému odoberie a exekúciu zastaví ako v tomto prípade pričom, ale povinnosť dlžníka plniť zostáva zachovaná spolu s povinnosťou hrať príslušenstvo a istinu tejto pohľadávky, čím sa zvyšuje celkový záväzok povinného.“

Sťažovateľka vo vzťahu k namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu uviedla: „... okresný súd vydal poverenie, tj. riadne preskúmal exekučný titul pred vydaním poverenia na zahájenie exekúcie. Týmto svojím postupom okresným súd vytvoril sťažovateľovi i povinnému právnu istotu a súčasne legitímne očakávanie sťažovateľa užívať svoj majetok - pohľadávku posilnenú ochranou súdom v rámci dozoru nad núteným výkonom práva, tzv. exekúciou voči majetku povinného... okresný súd a krajský súd svojím rozhodnutím zlomil právnu istotu účastníkov exekúcie, teda povinného a aj sťažovateľa a aj ich oprávnené očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie

exekúcie bez splnenia zákonných povinností a porušením základných práv a slobôd... V nadväznosti na porušenie práva na spravodlivý proces krajský súd porušil svojím rozhodnutím právoplatne zastaviť exekučné konania voči povinnému aj práva sťažovateľa pokojne užívať svoj majetok...“ V ďalšom sťažovateľka poukázala na konkrétne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a argumentovala tým, že „... došlo k zásahu do... práva pokojne užívať majetok zo strany štátneho orgánu tým, že súd exekúciu zastavil, čím znemožnil nútený výkon práva, na ktorý sťažovateľovi vznikol, na základe zmluvy o úvere nárok a ktorý bol zabezpečený zákonom predvídaným exekučným titulom pod dohľadom súdu. Uvedený zásah do vlastníckych práv sťažovateľa nie je v súlade s požiadavkami Protokolu 1 Dohovoru druhej vety a predstavuje zásah do pokojného užívania majetku sťažovateľa resp. predstavuje de facto zbavenie vlastníctva.“

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo spoločnosti P., s. r. o. na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14CoE/287/2010-26 zo dňa 26. 10. 2010.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14CoE/287/2010-26 zo dňa 26. 10. 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva spoločnosti P., s. r. o. primerané finančné zadostučinenie v peniazoch v sume 263,2 Eur..., ktoré mu zaplatí krajský súd do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet...

4. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť spoločnosti P., s. r. o. trovy právneho zastúpenia v sume 51,08 EUR s DPH... na účet právneho zástupcu J. H., advokáta... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľka domáhala. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označila za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

Vychádzajúc z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy (bod 5), ako aj ďalších súvisiacich ustanovení ústavy možno konštatovať, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Zásada subsidiarity reflektuje okrem

iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľka namietala porušenie svojho práva „*na spravodlivý proces*“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to v rozsahu porušenia princípu „... *rovnosti zbraní a kontradiktórnosti...*“ a na podporu svojho záveru o porušení označeného práva uviedla argumentáciu citovanú v časti I tohto uznesenia.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

V rozsahu sťažovateľkou namietaných porušení ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky zisťoval, či ochranu tomuto právu neposkytujú všeobecné súdy na základe opravných prostriedkov jej dostupných, ktoré možno považovať za účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia označeného práva.

Z obsahu sťažnosti v posudzovanej časti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v danom prípade sťažovateľka pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpala všetky

právne prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej základných práv a slobôd v systéme všeobecných súdov účinne poskytuje, keďže nepodala dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, a to napriek tomu, že v sťažnosti uvádzané dôvody sú dovolacími dôvodmi podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Podľa uvedenej právnej normy dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Ak teda okresný súd v exekučnej veci podľa tvrdenia sťažovateľky neposkytol účastníkovi/účastníkom (sťažovateľke) „*priestor na vyjadrenie... k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie...*“, a navyše súdy neoboznámili účastníkov/sťažovateľku s vykonanými dôkazmi, „*táto skutočnosť je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy*“, potom exekučný súd (teda aj krajský súd napadnutým uznesením) odňali sťažovateľke možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP].

Pokiaľ sťažovateľka pri svojej argumentácii o danosti právomoci ústavného súdu na prerokovanie tejto sťažnosti uviedla, že v zmysle § 238 ods. 5 OSP podľa nej nie je prípustné dovolanie proti napadnutému uzneseniu z dôvodu hodnoty konania (ktorú podľa nej predstavuje v exekučnom konaní vymáhaná istina 265,55 €), túto argumentáciu ústavný súd neakceptoval. Podľa názoru ústavného súdu neprípustnosť dovolania ustanovená v § 238 ods. 5 OSP podľa kritéria hodnoty sporu nie je možné vzťahovať na exekučné konania a v nich vydané rozhodnutia o neprípustnosti a zastavení exekúcie, pretože rozhodnutia tohto charakteru nie sú rozhodnutiami súdov, ktorými sa konštituuje či deklaruje existencia či neexistencia samotného hmotnoprávneho nároku účastníka konania spočívajúceho v peňažnom plnení.

Vzhľadom na to, že sťažovateľka napriek uvedeným skutočnostiam dovolanie nevyužila, ústavný súd vychádzajúc zo svojej subsidiárnej právomoci odmietol jej sťažnosť aj pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z rovnakého dôvodu (pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie) by musel ústavný súd odmietnuť sťažnosť sťažovateľky aj v prípade, ak by neplatilo už uvedené, pretože sťažovateľka nosné dôvody ňou použité v konaní pred ústavným súdom netvrdila/nepoužila v rámci podaného odvolania proti prvostupňovému uzneseniu o zastavení exekučného konania. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe (napr. IV. ÚS 303/04) ak sťažovateľka v odvolacom konaní neuviedla tie dôvody, ktorými odôvodnila sťažnosť podanú ústavnému súdu, nespĺnila základný ústavný predpoklad na to, aby bola založená právomoc ústavného súdu.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že sťažovateľka v ňou podanom odvolaní proti uzneseniu prvostupňového súdu vôbec nenamietala porušenie jej práva konať pred súdom, pričom práve v porušení uvedeného procesného práva videla porušenie ústavnoprávnych princípov súdneho konania a porušenie jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na to nie je akceptovateľná argumentácia sťažovateľky pre danosť právomoci ústavného súdu, v ktorej uvádza, že *„povaha konania pred ústavným súdom a odvolacom/dovolacom konaním pred všeobecnými súdmi sa líši z hľadiska povahy porušovaných práv, kedy pred ústavným súdom sa namieta porušenie ústavných práv, v odvolacom konaní procesných práv podľa príslušných procesných predpisov, ktoré môžu svojou striktnou realizáciou výrazne obmedziť ústavné práva, tak ako sa to stalo v tomto prípade“*. Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou zdôrazňuje, že úlohou všeobecného súdu pri jeho rozhodovacej činnosti nie je len ochrana zákonnosti, ako sa domnieva sťažovateľka, ale aj ochrana ústavnosti.

Nad rámec už uvedených dôvodov ústavný súd poukazuje aj na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 2007 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo 1641996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že *„súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“*

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Sťažovateľka namietala aj porušenie práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pričom v sťažnosti argumentovala tak, ako to je citované v časti I tohto uznesenia.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné upriamiť pozornosť na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocený princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu ňou označeného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Ústavný súd navyše po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením súdu prvého stupňa dospel k záveru, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že ním došlo k zásahu do práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Všeobecné súdy svojím

postupom aplikovali zákony podľa ich obsahu (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodovali v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom.

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu nie je ani taká príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Preto je sťažnosť v tomto rozsahu zjavne neopodstatnená podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde a ústavný súd ju z toho dôvodu pri jej predbežnom prerokovaní odmietol.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2011